

Sygn. akt **V Ca 984/18**

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Agnieszka Łukaszuk
Sędziowie:	Joanna Machoń del. Wiesława Śmich
Protokolant:	sekr. sądowy Marta Szczęsna

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z wniosku W. B. i B. B.

z udziałem (...) S.A. z siedzibą w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim

z dnia 15 września 2017 r. sygn. akt I Ns 472/15

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. ustalić, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie w instancji odwoławczej.

Wiesława Śmich Agnieszka Łukaszuk Joanna Machoń

Sygn. akt V Ca 984/18

UZASADNIENIE

W. B. i B. B. wnieśli o ustanowienie służebności przesyłu na czas nieokreślony na rzecz uczestnika (...) S.A z siedzibą w L. na nieruchomości gruntowej – działce o nr (...) obręb (...) położonej w gminie B. objętej księgą wieczystą o numerze (...), którą prowadzi Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim IV Wydział Ksiąg Wieczystych. Przedmiotowa służebności miała polegać na prawie korzystania przez spółkę z pasa gruntu o powierzchni 1440 metrów kwadratowych (to jest 18 metrów – szerokość, 80 metrów – długość), na którym znajduje się strefa ochronna napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kv, wraz z prawem do posadowienia słupa nr 51, prawie do zajęcia

gruntu, o którym mowa w pkt a) w terminie uzgodnionym z właścicielem nieruchomości obciążonej na okres nie dłuższy niż 1 miesiąc w każdym roku kalendarzowym, w celu wykonania niezbędnych prac transportowych, spawalniczych i ziemnych oraz innych robót związanych z utrzymaniem i modernizacją urządzeń napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV oraz słupa nr 51, eksploatacji w/w urządzeń, swobodnym dostępem do w/w urządzeń obejmującym prawo wejścia, wjazdu oraz wykonywania robót budowlanych w celu budowy, kontroli, konserwacji, modernizacji, naprawy oraz wymiany w/w urządzeń, wzdłuż granicy z działką ewidencyjną nr (...), pasem gruntu o powierzchni 1720 metrów kwadratowych (to jest 4 metry –szerokość, 430 metrów –długość).

(...) S.A z siedzibą w L. wniósł o oddalenie wniosku jako całkowicie bezzasadnego.

Postanowieniem z dnia 15 września 2017 roku Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim oddalił wniosek oraz stwierdził, iż wnioskodawcy ponoszą koszty postępowania solidarnie w 1/2 oraz uczestnik ponosi koszty postępowania w 1/2 z tym, że szczegółowe wyliczenie tych kosztów pozostawił referendarzowi sądowemu.

Powyższe rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń Sądu Rejonowego:

Wnioskodawcy W. B. i B. B. są właścicielami nieruchomości gruntowej – działki o nr (...) obręb (...) położonej w gminie B. objętej księgą wieczystą o numerze (...), którą prowadzi Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim IV Wydział Ksiąg Wieczystych.

(...) S.A z siedzibą w L. korzysta z nieruchomości wnioskodawców poprzez umieszczoną tam linię elektroenergetyczną 110 Kv relacji M. –S. - obecna nazwa linii to O. –B..

Linia energetyczna 110 kV, przechodząca przez nieruchomość wnioskodawców, przebudowana została na podstawie decyzji Prezydenta Miasta (...) W. z dnia 21 sierpnia 1976 roku nr (...) o zatwierdzeniu planu realizacyjnego i pozwoleniu na budowę.

W dniu 23 grudnia 1976 roku Naczelnik Gminy w B. wydał o zezwolenie na wejście na teren, m.in. nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawców w celu wykonania prac związanych z przebudową linii elektroenergetycznej napowietrznej 110 kV relacji M.-S.. Decyzja zezwalała na założenie i przeprowadzenie w/w linii na gruntach wymienionych w załączonym wykazie. W pozycji nr 26 przedmiotowego załącznika jest wymieniona działka o numerze (...) oraz jako właściciele W. i Z. K..

W/w linia energetyczna została przebudowana w 1979 roku przez Skarb Państwa –poprzednika prawnego uczestnika postępowania. W dniu 28 grudnia 1979 roku nastąpił protokolarny odbiór techniczny linii 110 kV. Po tej dacie linia jest użytkowana nieprzerwanie do chwili obecnej poprzez przesyłanie energii elektrycznej.

Uczestnik jest następcą prawnym Skarbu Państwa zarządzanego przez Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w W., które w dniu 12 lipca 1993 roku uległy przekształceniu w spółkę prawa handlowego – Zakład (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.. W dniu 30 czerwca 2007 roku przed notariuszem R. B. została zawarta umowa przeniesienia przedsiębiorstwa spółki Zakład (...) na spółkę (...) – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. mocą której przedsiębiorstwo spółki Zakład (...) Spółka Akcyjna stało się przedmiotem wkładu niepieniężnego na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego w spółce (...) - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Działalność w zakresie dystrybucji i dostawy energii elektrycznej kontynuowana była przez (...) Sp.z.o.o. Następnie po kolejnych podziałach i przekształceniach przedmiotową linię posiada uczestnik (...) S.A.

W 2014 roku z ramienia (...)z.o.o – wykonawcy modernizacji elektroenergetycznej linii napowietrznej 110 kV relacji B.-O., z ramienia inwestora (...) S.A, a wnioskodawcami toczyły się negocjacje w przedmiocie ugodowego załatwienia sprawy i podpisania umowy dotyczącej zgody na przebudowę linii i ustanowienie służebności przesyłu. Z uwagi na rozbieżności co do należnej wnioskodawcom kwoty tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności , do zawarcia umowy ostatecznie nie doszło.

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o niezaprzeczone twierdzenia stron, którym Sąd dał wiarę oraz o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, których prawdziwości nikt nie kwestionował, jak również na podstawie zeznań świadków I. A., M. Ś., T. S., G. O., T. M. i A. S..

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy oddalił wniosek .

Sąd Rejonowy wskazał, że jako podstawę prawną swego żądania wnioskodawca podał art. 305² § 2 k.c., zgodnie z którym właściciel może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Wnioskodawcy wskazywali przy tym, iż uczestnik, poprzez spółkę (...) podjął już z nimi negocjacje w celu ustanowienia służebności przesyłu, lecz zmienił stanowisko, co godzi w elementarne zasady działania uczestników obrotu prawnego i jest wbrew dobremu obyczajom i zasadom współżycia społecznego.

Z kolei uczestnik postępowania wnosił o oddalenie wniosku zgłaszając jednocześnie zarzut legitymowania się tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu powołując się na decyzję z dnia 23 grudnia 1976 roku wydaną przez Naczelnika Gminy w B.. Decyzja ta zezwalała na założenie i przeprowadzenie linii elektroenergetycznej 110 kV relacji M. –S. (obecnie : O. –B.) na gruntach wymienionych w wykazie. W pozycji 26 załącznika stanowiącego integralną część decyzji byli wymienieni W. i Z. K., (poprzednicy prawni wnioskodawców) jako właściciele działki nr (...). Decyzję tę wydano na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, który to przepis stanowi, iż organy administracji państwowej, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe mogą za zezwoleniem naczelnika gminy, a w miastach prezydenta lub naczelnika miasta (dzielnicy), zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach – zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową – ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania płynów, pary, gazów, elektryczności oraz urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń. Natomiast art. 4 ustawy wywłaszczeniowej stanowił, iż wywłaszczenie może polegać na całkowitym odjęciu lub na ograniczeniu prawa własności lub innego prawa rzeczowego na nieruchomości.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z orzecznictwem art. 35 cytowanej ustawy stanowił szczególny przypadek wywłaszczania nieruchomości, polegający na ograniczeniu sposobu korzystania przez właściciela z przysługującego mu prawa. Przedmiot powyższego ograniczenia polegał na zezwoleniu na założenie i przeprowadzenie na cudzej nieruchomości określonych urządzeń przesyłowych oraz urządzeń łączności i sygnalizacji. Takie ograniczenie własności nieruchomości ustanowione na podstawie art. 35 w/w ustawy uznawane jest za swojego rodzaju służebność, nazywaną służebnością publiczną lub służebnością przesyłową. Powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 roku, Sąd Rejonowy wskazał, iż „decyzja wydana na podstawie art. 35 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości.

Z uwagi na powyższe Sąd Rejonowy uznał, iż skutkiem decyzji administracyjnej wydanej na podstawie cytowanego przepisu jest ograniczenie prawa własności nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez właściciela w sferze, w której może być wykonywana własność nieruchomości, stanu ukształtowanego przebiegiem zainstalowanego urządzenia przesyłowego, a należące do istoty tego ograniczenia obowiązki ciążą na każdorazowym właścicielu nieruchomości wobec każdorazowego przedsiębiorcy przesyłowego. W tej sytuacji na skutek wydania przedmiotowej decyzji z dnia 23 grudnia 1976 roku powstał trwały stosunek prawny, polegający na prawie przedsiębiorcy przesyłowego do korzystania z nieruchomości i obowiązku znoszenia przez właściciela nieruchomości stanu ukształtowanego przez zainstalowanie urządzeń przesyłowych.

Zdaniem Sądu Rejonowego należało zatem w całości podzielić stanowisko uczestnika i jego wywody prawne. Sąd Rejonowy nie znalazł przy tym podstaw do uwzględnienia wywodów wnioskodawców. Zdaniem Sądu I instancji, fakt, iż były prowadzone negocjacje pomiędzy wnioskodawcami, a firmą (...) mające na celu szybkie i ugodowe uregulowanie stanu prawnego dotyczącego służebności przesyłu nie oznacza automatycznie, że uczestnikowi nie przysługuje uprawnienie do przedmiotowej nieruchomości w zakresie korzystania ze służebności przesyłu. W razie sporu co do prawa, ustalenie tego prawa w postępowaniu sądowym może trwać kilka lat lub dłużej, a wynik nigdy nie

jest pewny. Natomiast strona, która chce sprawę załatwić szybko i uregulować pewien stan na stałe może dobrowolnie czynić pewne koncesje i ustępstwa. Nie można więc wykluczyć, iż osoby odpowiedzialne w (...) S.A w 2014 roku były gotowe za cenę pewnych ustępstw natury finansowej podpisywać takie umowy dotyczące służebności przesyłu aby szybko i bez żadnych komplikacji sfinalizować inwestycję, a jednocześnie sprawę korzystania ze służebności przesyłu załatwić już na przyszłość i dopełnić niezbędnych formalności. Skoro jednak nie udało się ze wszystkimi kontrahentami dojść do porozumienia, a uczestnik dysponuje stosową decyzją Naczelnika Gminy w B. o pozwoleniu na wejście na teren nieruchomości wnioskodawców w celu przebudowy linii, to brak podstaw aby odmówić uczestnikowi prawa do powoływania się na tę decyzję i wywodzenia z niej skutków prawnych.

Sąd Rejonowy wskazał, że przedmiotowa decyzja wywiera skutki z mocy prawa od 1976 roku do chwili obecnej. Stan wywołany wydaniem tej decyzji istnieje obiektywnie i niezależnie od świadomości poszczególnych reprezentantów tego podmiotu –przedsiębiorstwa przesyłowego. Aktualnie stosunek prawny wynikający z decyzji ograniczającej własność i pozwalającej na zajęcie nieruchomości w celu zainstalowania i przeprowadzenia urządzeń przesyłowych, określa art. 124 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami, a utrata mocy obowiązującej ustawy wywłaszczeniowej z dnia 12.03.1958 roku nie skutkuje ustaniem stosunku prawnego łączącego strony. Decyzja Naczelnika Gminy w B. weszła do obrotu prawnego na skutek doręczenia jej podmiotowi realizującemu inwestycję, zaś zgodnie z orzecznictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie „skuteczne doręczenie przynajmniej jednej ze stron postępowania już powoduje, że decyzja wywołuje skutki prawne wobec jej wejścia do obrotu prawnego. Zgodnie zaś z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, decyzja administracyjna, wydana przez organ administracji, w granicach ich ustawowych kompetencji, chociażby nawet merytorycznie niesłuszna z punktu widzenia sądu, wiąże sąd w postępowaniu cywilnym.

Rozstrzygając przedmiotową sprawę Sąd Rejonowy miał na względzie także uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2014 roku, III CZP 107 /13, zgodnie z którą „jeżeli przedsiębiorca będący właścicielem urządzeń wymienionych w art. 49 par.1 k.c. wykonuje uprawnienia wynikające z decyzji wydanej na rzecz jego poprzednika prawnego na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, właściciel nieruchomości nie może żądać ustanowienia służebności przesyłu.

Sąd Rejonowy podzielił stanowisko uczestnika także odnośnie tego, iż nawet gdyby uznać, iż na podstawie przedmiotowej decyzji uczestnik nie ma uprawnienia do korzystania z przedmiotowej nieruchomości, to przyjęć należy, że nabył przedmiotową służebność w drodze zasiedzenia, albowiem zostały spełnione wszystkie przesłanki niezbędne do zasiedzenia. Niewątpliwie uczestnik korzysta z trwałego i widocznego urządzenia w zakresie odpowiadającym treści służebności i upłynął okres 20 lat od momentu zbudowania urządzeń przesyłowych. Uczestnik wkroczył na nieruchomość, stanowiącą własność wnioskodawcy na podstawie decyzji z dnia 23 grudnia 1976 roku, która to decyzja została wydana w szczególnym trybie wywłaszczenia, zaś uczestnik jako podmiot realizujący inwestycję działał w zaufaniu do organu państwa.

Sąd Rejonowy podzielił przy tym pogląd zawarty w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 roku, w którym stwierdzono, iż „nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizacyjnej k.c. z 1989 roku, nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 kc. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia”. Uczestnik powołał się zaś na fakt, iż doliczył posiadanie służebności gruntowej przez swojego poprzednika prawnego i że doszło do skutecznego przeniesienia tego posiadania.

Oddalając wniosek Sąd Rejonowy miał na uwadze treść art. 305² § 2 k.c., który stanowi, iż właściciel nieruchomości może żądać ustanowienia służebności przesyłu, jeżeli służebność przesyłu jest konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. Skoro zaś ustanowienie służebności w tym przypadku nie jest konieczne do korzystania z w/w urządzeń, wobec stwierdzenia, iż uczestnik legitymuje się prawem do nieruchomości na mocy decyzji z dnia 23 grudnia 1976 roku wniosek nie podlegał uwzględnieniu.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiędli wnioskodawcy zaskarżając postanowienie w całości. Skarżący zarzucili Sądowi Rejonowemu naruszenie:

1. art. 305 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny w związku z art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie prowadzące do wadliwego przyjęcia, że treść uprawnień i obowiązków składających się na instytucję służebności przesyłu jest tożsama z uprawnieniami przedsiębiorcy oraz obowiązkami właściciela, które wynikają z decyzji wydanej na podstawie art. 35 powołanej ustawy z dnia 12 marca 1958 r., tj. decyzji Naczelnika Gminy w B. z dnia 23.12.1974 r. (...), na którą powołał się Sąd I instancji;

2. art. 305 2 § 2 K.c. w związku art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, oraz art. 5 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece przez ich błędną wykładnię i niezastosowanie art. 5 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, a polegające na wadliwym przyjęciu, że wydanie decyzji Naczelnika Gminy w B. z dnia 23 grudnia 1974 r. (...) (na podstawie art. 35 powołanej ustawy z dnia 12 marca 1958 r.) sprzeciwia się ustanowieniu służebności przesyłu w zamian za wynagrodzenie dla wnioskodawców, mimo że uprawnienia wynikające z ww. decyzji nie zostały ujawnione w treści księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości gruntowej - działki o nr (...) obręb (...) położonej w gminie B. (obecnie księga wieczysta nr (...), którą prowadzi Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim IV Wydział Ksiąg Wieczystych), a zatem ww. nieruchomość nabyta przez wnioskodawców w dniu 15.04.1991 r. była wolna od obciążeń związanych z wydaniem tej decyzji, zaś uczestnikowi tego postępowania nie przysługuje prawo powoływania się na prawo wynikające z ww. decyzji wobec wnioskodawców, gdyż nie byli stroną postępowania, w której została ona wydana;

3. art. 305¹ § 1 k.c. w związku art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, przez ich błędną wykładnię prowadzącą do przedwczesnego wniosku, że wykonywanie przez uczestnika wobec wnioskodawców (rzekomych) uprawnień w zakresie wynikającym z decyzji Naczelnika Gminy w B. z dnia 23 grudnia 1974 r. (...) (na podstawie art. 35 powołanej ustawy z dnia 12 marca 1958 r.) może prowadzić do nabycia (przez uczestnika) przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, co pozostaje w sprzeczności z uchwałą składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 8 kwietnia 2014 r. III CZP 87/13;

4. art. 305¹ k.c. w związku z art. 172, 176, 292 oraz art. 352 k.c. przez ich błędną wykładnię polegającą na wadliwym przyjęciu, że przedsiębiorstwo państwowe można uznać w okresie do dnia 1 lutego 1989 r. za samoistnego posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, a w konsekwencji wadliwe uznanie, że dopuszczalne jest zaliczanie posiadania przez Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w W., przed tą datą, do okresu potrzebnego do nabycia służebności przesyłu, przez uczestnika postępowania - (...) S.A. z/s w L. i błędne, przedwczesne przyjęcie, że Spółka nabyła przedmiotową służebność w drodze zasiedzenia, co pozostaje w sprzeczności z wyrokiem Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 9 grudnia 2009 r. IV CSK 291/09;

5. art. 305¹ k.c. w związku z art. 172, 176, 292 oraz art. 352 k.c. w związku z art. 123 § 1 pkt 2 K.c. przez ich błędną wykładnię oraz niezastosowanie art. 123 § 1 pkt 2 k.c. skutkujące wadliwym pominięciem, że Spółka występując do wnioskodawców o ustanowienie służebności przesyłu w drodze umownej uznała roszczenie wnioskodawców o ustanowienie ww. służebności, zaś bieg terminu zasiedzenia tej służebności został przerwany stosownie do art. 123 § 1 pkt 2 k.c. i już z tego względu przedwczesne jest przyjęcie, że Spółka nabyła przedmiotową służebność w drodze zasiedzenia;

6. art. 233 § 1 K.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie przez wadliwe pominięcie, iż w 2014 roku Spółka (przy udziale E. Sp. z.o.o) prowadziła z wnioskodawcami rokowania w przedmiocie podpisania umowy dotyczącej zgody na przebudowę linii i ustanowienie służebności przesyłu, zaś podjęcie tych rokowań jak i żądanie ustanowienie służebności przesyłu odbyło się z wyłącznej inicjatywy Spółki i tylko z uwagi na rozbieżności co do należnej wnioskodawcom kwoty, tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności,

do zawarcia umowy ostatecznie nie doszło (bezsporne), co stanowi o tym, że Spółka uznała roszczenie wnioskodawców o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem do kwoty 18.000 złotych;

7. art. 233 § 1 K.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie przez wadliwe pominięcie faktu, iż w dniu 2 września 2015 r. Starosta (...) (na wniosek Spółki) wydał decyzję nr (...) (na podstawie art. 124 pkt 1, 3 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2015 r. poz. 782 ze zm.), pominięcia jej treści, a także ujawnienia treści wynikającego z niej uprawnienia w treści księgi wieczystej (...), mimo że z faktu wydania tej decyzji (na wniosek Spółki) wprost wynika, że Spółka nie posiadała uprzednio uprawnień z tytułu służebności przesyłu oraz, że uprawnienia wynikające z decyzji wydanej na podstawie art. 35 powołanej ustawy z dnia 12 marca 1958 r., tj. decyzji Naczelnika Gminy w B. z dnia 23.12.1974 r. (...) nie były w tym zakresie skuteczne względem wnioskodawców, i takie stanowisko przedstawiała Spółka do czasu złożenia wniosku inicjującego niniejsze postępowanie;

8. art. 5 k.c. przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji wadliwe niezastosowanie, polegające na przyjęciu, że powołanie się przez Spółkę na wydanie decyzji (wydanej na podstawie art. 35 powołanej ustawy z dnia 12 marca 1958 r.) Naczelnika Gminy

w B. z dnia 23.12.1974 r. (...), oraz dodatkowo na nabycie przedmiotowej służebności w drodze zasiedzenia, mimo podjęcia w 2014 roku przez Spółkę z wnioskodawcami rokowań w przedmiocie podpisania umowy dotyczącej zgody na przebudowę linii i ustanowienie służebności przesyłu, zaś podjęcie tych rokowań jak i żądanie ustanowienia służebności przesyłu odbyło się z wyłącznej inicjatywy Spółki i tylko z uwagi na rozbieżności, co do należnej wnioskodawcom kwoty tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności, do zawarcia tej umowy nie doszło, korzysta z ochrony prawnej i jest wykonywaniem prawa, w sytuacji gdy takie zachowanie podmiotu profesjonalnego jest sprzeczne ze społeczno- gospodarczym przeznaczeniem tego prawa oraz zasadami współżycia społecznego, i już z tego względu taki sposób obrony Spółki przed żądaniem wnioskodawców jest niedopuszczalny;

9. art. 227 w związku z art. 217 § 1 k.p.c. przez oddalenie wniosków dowodowych wnioskodawców dotyczących zobowiązania Spółki do przedłożenia umowy nr (...) z dnia 31 października 2013 r. zawartej pomiędzy Spółką, a (...) Sp. z o.o. r. mimo, iż miały one na celu wyjaśnienie istotnych dla sprawy okoliczności, a mianowicie, iż Spółka uznała roszczenie wnioskodawców o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem, a uprawnienia wynikające z decyzji wydanej na podstawie art. 35 powołanej ustawy z dnia 12 marca 1958 r., tj. decyzji Naczelnika Gminy w B. z dnia 23.12.1974 r. (...) nie były skuteczne względem wnioskodawców;

10. art. 227 w związku z art. 217 § 1 k.p.c. przez oddalenie wniosków dowodowych wnioskodawców dotyczących przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych wskazanych w pkt 3 wniosku z dnia 19 maja 2015 r. mimo, iż miały one na celu wyjaśnienie istotnych dla sprawy okoliczności, a mianowicie wskazanie części nieruchomości niezbędnej do korzystania z urządzeń przesyłowych - linii napowietrznej, wartości nieruchomości i jej obniżenia na skutek wykorzystania części nieruchomości dla potrzeb związanych z urządzeniami przesyłowymi - linii napowietrzne.

Podnosząc powyższe zarzuty wnioskodawcy wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, gdyż sprawa wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w istotnym zakresie i zasądzenie na rzecz wnioskodawców od uczestnika postępowania, zwrotu kosztów postępowania za I i II instancję sądową.

Uczestnik wniósł o oddalenie apelacji w całości jako bezzasadnej i zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestnika kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawców jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd Rejonowy, czyniąc je integralną częścią poniższych wywodów, za wyjątkiem części odnoszącej się do kwestii objęcia nieruchomości

wnioskodawców decyzją administracyjną z dnia 23 grudnia 1974 r., wydaną w trybie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Sąd II instancji dokonał bowiem odmiennej oceny wyników przeprowadzonego postępowania dowodowego, uznając, że uczestnik nie legitymuje się ważną decyzją administracyjną uprawniającą go do zajmowania nieruchomości. Powyższe nie doprowadziło jednak do zmiany zaskarżonego orzeczenia, gdyż jego treść odpowiada prawu. Zasadnym okazał się bowiem podnoszony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności przesyłu, który podzielił także Sąd Rejonowy.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do podniesionych w apelacji zarzutów naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., które sprowadzały się do błędnej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie, co do skuteczności decyzji z dnia 23 grudnia 1974 r., wydanej w trybie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości wskazać należy, iż choć doprowadziły one do podważenia możliwości posługiwania się przez uczestnika przedmiotową decyzją jako tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości wnioskodawców, to jednak ostatecznie nie wywołały one zamierzonego skutku, gdyż uczestnik skutecznie powołał się na zarzut zasiedzenia służebności przesyłu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przedłożona do akt sprawy kopia decyzji z dnia 23 grudnia 1974 r., (k. 48) zezwalająca Zakładowi (...) na wykonanie prac związanych z przebiegiem linii napowietrznej nie może stanowić samoistnego tytułu prawnego do wykonywania obsługi linii energetycznych, wobec czego nie jest przeszkodą do ustanowienia służebności przesyłu obciążającej działkę wnioskodawczyni na podstawie art. 305¹ i 305² k.c. Wskazać bowiem należy, iż w toku postępowania nie zostało dostatecznie wykazane, by nieruchomość wnioskodawców została objęta przedstawioną decyzją. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, iż przedłożona kopia decyzji jest nieczytelna i de facto trudno ustalić jej treść. Co istotne również, nie wiadomo czy dołączony przez uczestnika „Wykaz właścicieli – użytkowników gruntów, nad którymi przebiega linia elektroenergetyczna dla linii elektroenergetycznej 110 kV M. – S.” stanowi załącznik do przedmiotowej decyzji i powstał jeszcze przed wybudowaniem tej linii czy też już po. Wykaz ten nie jest opatrzony datą, a nadto nie zawiera adnotacji i jakiegokolwiek odniesienia do przedłożonej decyzji. Podobnie przedłożone przez uczestnika przy piśmie z dnia 6 czerwca 2019 r. kopie map nie wykazują powiązania objęcia decyzją nieruchomości wnioskodawców, albowiem na podstawie daty ich sporządzenia nie można przyjąć, by zostały one sporządzone jeszcze przed wybudowaniem linii. Na uwzględnienie nie zasługiwały przy tym zgłoszone w tym samym piśmie wnioski dowodowe uczestnika o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geodety na okoliczność ustalenia czy urządzenia wykazane na mapie są tożsame z urządzeniami obecnie istniejącymi na nieruchomości wnioskodawców, jak również wniosek o zwrócenie się o nadesłanie zdjęć lotniczych dla działki objętej niniejszym postępowaniem za okres od 1970 r. do chwili obecnej w celu ustalenia od jakiej daty urządzenia istnieją na nieruchomości wnioskodawców. W ocenie Sądu Okręgowego zawnioskowane dowody nie zmierzały do wykazania powiązania przedłożonego wykazu z treścią decyzją, lecz do udowodnienia posadowienia słupa na nieruchomości wnioskodawców w latach 70- tych XX wieku, co w sprawie nie było kwestionowane.

Nie sposób jednakże uznać, jak chcą tego apelujący, iż nieskuteczność przedłożonej decyzji, a przede wszystkim podjęcie przez uczestnika poprzez spółkę (...) rokowań co do ustanowienia służebności przesyłu spowodowały uznanie roszczenia wnioskodawców o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem do kwoty 18.000 zł. W pierwszej kolejności wskazać należy, iż kwestia ustanowienia służebności przesyłu nie stanowi roszczenia sensu stricto. Roszczenie obejmować może jedynie zapłatę odpowiedniego wynagrodzenia, co jednak uwarunkowane jest przesłanką możliwości ustanowienia służebności. Kolejno, podjęte przez uczestnika rokowania, umożliwiające mu wejście na teren wnioskodawców nawet poprzez złożenie propozycji zawarcia umowy o ustanowieniu służebności, z całą pewnością nie stanowią uznania żądania zapłaty wynagrodzenia, ani wniosku o ustanowienie służebności. Powszechnie bowiem wiadomym jest, że wykazanie przez zakład energetyczny istnienia uprawnień wynikających czy to z decyzji administracyjnej wydanej w trybie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, czy to zasiedzenia (które następuje z mocy prawa, a nie na mocy orzeczenia sądu, gdyż te ma charakter deklaratoryjny), z uwagi na skomplikowany stan faktyczny - nie jest wcale proste i wymaga poczynienia wielu czasochłonnnych ustaleń. Nie budzi zatem zdziwienia, iż wobec oporu wnioskodawców uczestnik podjął próbę skorzystania z szybszego i bezkonfliktowego sposobu wejścia na nieruchomość, umożliwiającego

wykonanie niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania linii oraz bezpieczeństwa okolicznych mieszkańców czynności. Podkreślić przy tym należy, iż wobec podjęcia negocjacji w 2014 r., a zatem już po upływie terminu przedawnienia, czynności te w żaden sposób nie rzutują na zasadność podniesionego zarzutu zasiedzenia.

Podobnie bez wpływu na bieg terminu zasiedzenia pozostała wydana przez Starostę (...) na podstawie art. 124 pkt 1,3 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami decyzja nr (...) r. Decyzja ta zaistniała w obrocie prawnym już po dacie zasiedzenia służebności, nie może ona zatem zniweczyć nabytego przez uczestnika prawa. Nie dziwi również fakt, że wobec odmowy zawarcia przez wnioskodawców umowy o ustanowienie służebności na warunkach zaproponowanych przez uczestnika oraz braku stosownego orzeczenia sądu potwierdzającego tytuł prawny uczestnika do wejścia na teren nieruchomości, skorzystał on z szybszej drogi administracyjnej celem uzyskania stosownych uprawnień. Wskazać przy tym należy, iż zezwolenie na zajęcie nieruchomości, wydane na podstawie art. 124 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami jest równoznaczne z przyznaniem szczególnego prawa do dysponowania nieruchomością na cele w niej wskazane i stanowi swoistą formę wyłączenia. Decyzja ta, stanowi samoistny tytuł prawny do wykonywania obsługi linii energetycznych i zdaniem Sądu Okręgowego jest również przeszkodą do ustanowienia służebności przesyłu obciążającej działkę wnioskodawców na podstawie art. 305⁽¹⁾k.c. oraz art. 305⁽²⁾k.c.

Uznając, że przedłożona przez uczestnika decyzja z dnia 23 grudnia 1974 r., wydana w trybie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wyłączenia nieruchomości nie przesądza o jego prawie do nieruchomości Sąd Okręgowy doszedł jednakże do przekonania, że Sąd Rejonowy zasadnie oddalił wniosek z uwagi na skutecznie podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Zgodnie z treścią art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, przy czym przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 maja 2013 roku, wydanej w sprawie III CZP 18/13, także przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. na mocy powyższych przepisów było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Zbędne jest przy tym w takim wypadku wskazywanie nieruchomości władnącej z uwagi na specyfikę przedmiotowej służebności. Treść art. 292 k.c. wymaga aby posiadanie służebności prowadzące do jej nabycia w drodze zasiedzenia polegało na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych nie budzi wątpliwości fakt, iż linia przebiegająca przez nieruchomość wnioskodawców stanowi trwałe i widoczne urządzenie oraz że została oddana do użytku najpóźniej 28 grudnia 1979 r., co sprawiło, iż poprzednik prawny uczestnika uzyskał posiadanie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Nie była przy tym sporna okoliczność, iż linia energetyczna przebiegająca przez nieruchomość wnioskodawców pierwotnie będąca w posiadaniu Skarbu Państwa i kolejnych przedsiębiorstw przesyłowych, należy obecnie do uczestnika postępowania. W ocenie Sądu Okręgowego uczestnik należycie zaś wykazał, że jest następcą prawnym wszystkich kolejnych posiadaczy przedmiotowej służebności, będących w jej posiadaniu od grudnia 1979 r., co za tym idzie wykazał również, że każdy z nich był następcą poprzedniego. Zgromadzone w aktach sprawy dokumenty nie pozostawiają wątpliwości w tym zakresie. Konsekwencją powyższego była zatem konieczność uznania, że uczestnik był uprawniony do doliczenia do swojego czasu posiadania służebności również okres jej posiadania przez swoich poprzedników prawnych. W tej sytuacji nawet przy założeniu, iż uzyskanie posiadania służebności nastąpiło w złej wierze, to po upływie 30 lat od uzyskania posiadania, a więc najpóźniej w dniu 28 grudnia 2009 roku nastąpiło nabycie przez uczestnika służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w drodze zasiedzenia.

W ocenie Sądu Okręgowego zarówno uczestnik, jak i jego poprzednicy byli posiadaczami samoistnymi przedmiotowej służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. W tej kwestii należy przychylić się do stanowiska wyrażonego w uchwale przyjętej przez pełny skład Sądu Najwyższego w dniu 26 października 2007 r. (III CZP 30/07), zgodnie z którym władanie cudzą nieruchomością przez Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tej

uchwały wskazał, że zgodnie z art. 336 k.c., o posiadaniu i jego postaci decyduje wyłącznie sposób władania rzeczą; jeśli odpowiada on treści prawa własności (w tym wypadku służebności), to spełnia cechy posiadania samoistnego. Oznacza to, że okoliczności uzyskania władania rzeczą nie mają znaczenia dla oceny tego władania jako posiadania samoistnego. Okolicznościom uzyskania władania rzeczą ustawodawca nie przypisał znaczenia normatywnego dla oceny posiadania i jego samoistności, jeśli więc jedną z przesłanek nabycia własności nieruchomości (służebności) przez zasiedzenie jest jej samoistne posiadanie, to przy ocenie spełnienia tej przesłanki nie mają znaczenia okoliczności uzyskania władania nieruchomością, a ściśle rzecz ujmując, nie ma znaczenia rodzaj zdarzenia prawnego, w wyniku którego doszło do objęcia nieruchomości w posiadanie.

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy uznać należy, że nawet gdyby podmiot budujący/przebudowujący przedmiotową linię energetyczną faktycznie dokonał tego w ramach czynności z zakresu imperium, to i tak okoliczność ta nie ma znaczenia przy ocenie samoistności (bądź jej braku) posiadania służebności wykonywanej przez ów podmiot i jego następców. Co istotne przy tym wnioskodawcy nie wzruszyli domniemania prawnego ciągłości posiadania wynikającego z art. 340 k.c., albowiem nie wykazali, ażeby nastąpiły przerwy lub zakłócenia w jej posiadaniu przez uczestnika i jego poprzedników prawnych w okresie 30 lat od uzyskania tego posiadania. Wnioskodawcy nie kwestionowali również tej okoliczności. Zeznania świadków wykazały przy tym, iż uczestnik regularnie dokonywał przeglądów linii oraz jej konserwacji.

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 3 lipca 2015 r. (IV CSK 636/14) nabycie służebności gruntowej przez zasiedzenie następuje na rzecz jej posiadacza, a jest nim ten, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności (art. 352 k.c.) Do zasiedzenia służebności gruntowej nie ma więc zastosowania wymaganie posiadania samoistnego (art. 172 § 1 k.c.), znajdują natomiast odpowiednie zastosowanie przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie dotyczące terminów posiadania w zależności od dobrej lub złej wiary posiadacza (art. 172 § 1 i 2 k.c.), biegu zasiedzenia w stosunku do małoletniego (art. 173 k.c.), biegu przedawnienia roszczeń (art. 175 k.c.) oraz przepisy dotyczące możliwości doliczenia posiadania poprzednika (art. 176 k.c.). Bez znaczenia dla potencjalnego nabycia służebności przez zasiedzenie jest zatem, czy uczestnik po upływie biegu zasiedzenia służebności lub nawet w okresie tego biegu negocjował z właścicielami nieruchomości zawarcie umowy służebności lub w inny sposób zmierzał do uregulowania stanu prawnego nieruchomości w sytuacji, gdy - jak wynika z dokonanych ustaleń faktycznych - cały czas wykonywał czynności odpowiadające treści służebności.

Zgodnie z treścią art. 305⁴ k.c. w zw. z art. 175 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c., bieg zasiedzenia służebności przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Z akt sprawy nie wynika, aby wnioskodawcy kiedykolwiek podejmowali tego typu działania, tj. w szczególności wnosili o usunięcie urządzeń albo ich przebudowę w obrębie ich nieruchomości, o ustanowienie służebności przesyłu, czy też o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości przed 2009 r. Tym samym, w ocenie Sądu Okręgowego, bieg terminu zasiedzenia nie został przerwany, a spółka nabyła przez zasiedzenie z dniem 28 grudnia 2009 r. służebność gruntową przesyłu na nieruchomości wnioskodawców, polegającą na przeprowadzeniu przez tę nieruchomość linii elektroenergetycznej o napięciu 110 kV, przesyłaniu za jej pomocą energii elektrycznej, a także na prawie przechodu i przejazdu przez tę nieruchomość w celu jej konserwacji oraz dokonywania oględzin.

Sąd Okręgowy wskazuje przy tym, iż wnioskodawcy nietrafnie podnoszą w apelacji, że uczestnik nie może doliczyć do czasu swojego posiadania okresu posiadania służebności przez Skarb Państwa, gdyż nie nastąpiło przeniesienie posiadania. Uczestnik będący kolejnym następcą prawnym państwowej osoby prawnej wykonującej od 1 lutego 1989 r. samoistne posiadanie służebności może bowiem zaliczyć sobie również okres posiadania służebności przez Skarb Państwa przed tym dniem, jeżeli w tym czasie nastąpiło przeniesienie posiadania. Pogląd ten jest ugruntowany w doktrynie i orzecznictwie. W okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy niewątpliwym jest, że do przeniesienia posiadania przedmiotowej linii energetycznej doszło, skoro od dnia 1 stycznia 1989 r. do 12 lipca 1993 r.

była ona mieniem, którym władało jedno przedsiębiorstwo państwowe, tj. Zakład (...) w W., przy czym przed 1 lutego 1989 r. dzierżenie tym mieniem wykonywało ono niewątpliwie na rzecz Skarbu Państwa, po tym zaś okresie władało nim w imieniu swoim i na swoją rzecz. Oczywistym jest, że przedsiębiorstwo działające po dniu 1 lutego 1989 r., jako państwowa osoba prawna było następcą prawnym Skarbu Państwa przed tą datą.

Wbrew twierdzeniom apelacji uczestnik był również uprawniony aby doliczyć do swego okresu posiadania, czas przez jaki z nieruchomości korzystało przed 1 lutego 1989 r. roku przedsiębiorstwo państwowe będące jego poprzednikiem prawnym. Tożsame stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 291/09. O ile bowiem sentencja tego orzeczenia może być myląca, o tyle w ocenie Sądu Okręgowego, jego sens jest taki, że przedsiębiorca przesyłowy nie może doliczyć okresu posiadania wykonywanego przez przedsiębiorstwo państwowe przed 1 lutego 1989 r., lecz nie ma przeszkód dla doliczenia okresu posiadania wykonywanego w tym okresie przez Skarb Państwa. Takiego zaś właśnie doliczenia dokonał uczestnik w niniejszym postępowaniu.

Tym samym nabycie przez uczestnika w drodze zasiedzenia służebności przesyłu czyniło zbędnym jej ustanowienie w trybie art. 305¹ i 305² k.c. i prowadziło do oddalenia wniosku. Powyższa konstatacja czyniła zbędnym dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geodety w zakresie wyznaczenia części nieruchomości niezbędnej dla korzystania ze służebności, jak również dowodu z treści umowy zawartej pomiędzy uczestnikiem a (...) Sp. z o.o..

Niezasadny okazał się również zarzut naruszenia art. 5 k.c. W żadnej mierze nie można uznać, by zgłoszenie zarzutu zasiedzenia sprzeczne było ze społeczno- gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. Jak wskazano powyżej, próby szybkiego potwierdzenia przez uczestnika przysługującego mu prawa wejścia na teren nieruchomości wnioskodawców, w celu prowadzenia prac modernizacyjnych linii energetycznej, podjęte, co należy podkreślić, już po upływie terminu zasiedzenia, w żaden sposób nie rzutują na powstały wcześniej z mocy prawa stan nieruchomości. Co istotne przy tym, Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07 wykluczył obronę na podstawie tej klauzuli generalnej przeciwko zasiedzeniu. Zarzut nadużycia prawa nie może być skutecznie podnoszony, gdyż przepis prawa rozstrzyga w sposób jednoznaczny określoną sytuację, nie pozostawiając sądowi marginesu ocennego, nawet jeżeli można uznać, że dochodzi do pokrzywdzenia jednej ze stron. Poza tym stwierdzenie przez sąd nabycia prawa własności, czy służebności w drodze zasiedzenia ma charakter deklaracyjny, co wyklucza dopuszczalność zastosowania tego przepisu do ustalenia istnienia lub nieistnienia prawa. Ustawodawca normując zasiedzenie przyznał prymat ochronie trwającego przez wiele lat status quo kosztem prawa własności dotychczasowego właściciela. Nie uzależnił możliwości zasiedzenia od tytułu lub sposobu objęcia rzeczy w posiadanie, a dobra lub zła wiara posiadacza ma wpływ jedynie na długość okresu zasiedzenia. Takie założenia przemawiają przeciwko próbom odwoływania się do konstrukcji nadużycia prawa względnie poszukiwania innej aksjologii dla uzasadnienia "blokowania" stosowania przepisów bezwzględnie obowiązujących (tak w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 123/14).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację wnioskodawcy, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. uznając, iż każda z stron była w równym stopniu zainteresowana rozstrzygnięciem w sprawie.

Wiesława Śmich Agnieszka Łukaszuk Joanna Machoń